

Actualisatie Ecologisch Onderzoek Noordeinde 65 Waddinxveen

Colofon

Titel	Ecologisch Onderzoek
Subtitel	Noordeinde 65, Waddinxveen
Status rapport	Eindrapportage
Projectnummer	16A019
Datum uitgave	april 2020
Samenstellers	Brigit van Dam, adviseur Watersnip Advies John van Gemeren, senior adviseur Watersnip Advies
Foto's	Watersnip Advies
Naam en adres opdrachtgever	IntROview B.V. Sterrenlaan 24 2743 LS Waddinxveen
Contactpersoon opdrachtgever	Dhr. W.P. Kaandorp

Alle auteursrechten ten aanzien van dit rapport worden uitdrukkelijk voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van Watersnip Advies, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	LOCATIEBESCHRIJVING	5
2.1	HUIDIGE SITUATIE	5
2.2	PLANNEN	6
3	TOETSINGSKADER.....	7
3.1	EUROPESE RICHTLIJNEN	7
3.2	LANDELIJK NATUURBELEID- EN WETGEVING	7
3.2.1	<i>Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)</i>	7
3.2.2	<i>Natuurnetwerk Nederland</i>	10
3.2.3	<i>Omgevingsvisie en Omgevingsverordening (1 april 2019) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)</i>	11
4	RESULTATEN ONDERZOEK	13
4.1	METHODE.....	13
4.2	FLORA.....	14
4.3	FAUNA	15
4.3.1	<i>Vogels</i>	15
4.3.2	<i>Vissen</i>	17
4.3.3	<i>Amfibieën</i>	17
4.3.4	<i>Zoogdieren</i>	18
4.3.5	<i>Vleermuizen</i>	18
4.3.6	<i>Reptielen</i>	20
4.3.7	<i>Overige soorten</i>	20
5	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.1	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	21
5.2	ALGEMENE ZORGPLICHT	22
6	BRONNEN	23
	BIJLAGE I: VELDVERSLAG NOORDEINDE 65 WADDINXVEEN	25

1 Inleiding

De heer C.G. van Noort te Waddinxveen heeft het voornemen tot een ruimtelijke ingreep op een herontwikkelingslocatie aan het Noordeinde 65 en de Spireaweide in Waddinxveen. Op deze locatie zullen drie nieuwe woningen gerealiseerd worden. Hiervoor worden de bestaande woning en schuren gesloopt.

De initiatiefnemer van de voorgenomen plannen dient te verkennen of er mogelijk schadelijke gevolgen zijn voor beschermde natuurwaarden in het plangebied. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen beschermde planten- en diersoorten en beschermde gebieden.

Concreet betekent het dat nagegaan moet worden of:

- Er overtreding van de verbodsbepalingen voor beschermde soorten plaatsvindt (toetsing Wet Natuurbescherming).
- Er schade optreedt aan beschermde dieren en/of planten. Beschermde plantensoorten mogen niet vernietigd of beschadigd worden. Beschermde diersoorten mogen niet gedood, verwond of opzettelijk verontrust worden. Daarnaast mogen hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfsplaatsen niet beschadigd, vernield, uitgehaald, weggenomen of verstoord worden en mogen hun eieren niet vernietigd of vernield worden;
- Er mogelijke significante gevolgen zijn voor beschermde gebieden (eveneens toetsing Wet Natuurbescherming);
- Er wezenlijke waarden en kenmerken van het Natuurnetwerk Nederland aangetast worden (Toepassing Omgevingsbeleid, Compensatiebeginsel Natuur, Recreatie en Landschap).

Om te onderzoeken of bovenstaande bepalingen overtreden of aangetast worden dient het plangebied onderzocht te worden, middels een bureaustudie en onderzoek naar de aanwezige flora en fauna door een deskundige op het gebied van ecologie.

In juni 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie verricht in het plangebied. Hierbij werd met name gelet op het voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Daarnaast zijn de verschillende biotopen binnen het plangebied beoordeeld met betrekking tot potentieel voorkomende beschermde soorten. In april 2020 heeft er een actualisatie van de rapportage plaatsgevonden. En is een aanvullend veldbezoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van functioneel leefgebied voor de Huismus.

Dit rapport geeft een overzicht van de aanwezige en verwachte flora en fauna in het plangebied. Vervolgens wordt aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan beschermde soorten. Met het oog op de algemene zorgplicht worden waar mogelijk maatregelen beschreven gericht op het voorkomen van schade.

2 Locatiebeschrijving

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in de kilometervakken met de Amersfoortse coördinaten: 103-452.

Zie figuur 2, luchtfoto plangebied (Bing maps).

Binnen het plangebied bevinden zich een woonhuis (1) met daarachter een grote loods (2), en enkele aaneengesloten kleine houten schuurtjes (3).

Het terrein is geheel verhard, op een klein grasveld aan de voorkant van de woning (a) en enkele plantenperken en bomen na. Aan de oostzijde van de loods bevindt zich een groot parkeerterrein (A) dat verhard is met grind. De loods grenst aan de noordzijde aan een naburig pand. Het parkeerterrein is aan de noordzijde met een coniferenhaag van het naburig terrein gescheiden.

Een sloot (b) begrenst het plangebied aan de oostzijde. Deze sloot wordt aan het oog onttrokken door een dichte laurierhaag die erlangs loopt.

Er liggen twee kleine tuingedeelten met grotendeels verhard terrein aan de zuidkant van het woonhuis. In het meest westelijke tuingedeelte (B) staat een klein prieel. In een hoek van het andere tuingedeelte (C) is een kleine moestuin aangelegd. De tuingedeelten grenzen aan de zuidkant met een coniferenhaag aan het naburige perceel.

Aan de westkant van het plangebied loopt een fietspad met daarachter de weg (Noordeinde).

Figuur 1: Locatie plangebied (rood).

Figuur 2: Luchtfoto plangebied (Bron: www.Bing.com)

2.2 Plannen

De in het plangebied aanwezige loodsen en bedrijfswoning worden gesloopt. Er worden in totaal drie nieuwe woningen gerealiseerd (zie impressie figuur 5). Vooral nog vinden er geen ingrepen aan sloten plaats. De aanwezige bomen binnen het plangebied blijven behouden.

Figuur 3: Impressie van de toekomstige situatie.

3 Toetsingskader

3.1 Europese richtlijnen

Binnen de Europese Unie vormen de Natura2000-gebieden een netwerk van beschermde natuur. Het doel van deze gebieden is het behoud van de biodiversiteit in Europa. Het beschermen van kwetsbare planten en dieren en hun leefgebieden is hierbij het uitgangspunt. Deze richtlijnen zijn in Europa uitgewerkt in de Vogel- en Habitatrichtlijn. In de Nederlandse wetgeving zijn deze geïmplementeerd in de Wet Natuurbescherming. Deze wet is van kracht geworden op 1 januari 2017.

3.2 Landelijk natuurbeleid- en wetgeving

3.2.1 Wet Natuurbescherming 2017 (Wnb)

In de Wet Natuurbescherming zijn per 1 januari 2017 drie wetten opgenomen, te weten de *Natuurbeschermingswet*, *Flora- en faunawet* en *Boswet*.

Natura2000-gebieden

In Nederland zijn gebieden aangewezen als speciale beschermingszones. Deze gebieden vallen onder de Vogelrichtlijn en/of de Habitatrichtlijn en worden aangeduid als Natura2000-gebieden. Voor deze gebieden zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd. Per provincie is het college van Gedeputeerde Staten verantwoordelijk voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen. Tevens heeft de provincie de bevoegdheid om bijzondere landschappen of bijzondere provinciale natuurgebieden aan te wijzen, mits deze niet reeds onder een Natura2000-gebied vallen.

Activiteiten die mogelijk negatieve gevolgen hebben voor de kwaliteit van de natuurlijke habitats, of die habitats van soorten kunnen verslechteren of een significant verstorend effect zouden kunnen hebben op aangewezen soorten binnen een gebied, zijn vergunningsplichtig.

Soorten

De soortenbescherming is bedoeld om in het wild levende planten- en diersoorten te beschermen als er werkzaamheden plaatsvinden in en rond het leefgebied van een soort. In de Wet Natuurbescherming worden drie beschermingsregimes onderscheiden; Europees beschermde soorten vallen onder beschermingsregimes soorten 'Vogelrichtlijn (wnb-vrl) en beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn' (wnb-hrl) en nationaal beschermde soorten vallen onder beschermingsregime 'andere soorten' (wnb- andere soorten).

Werkzaamheden die schade kunnen veroorzaken aan soorten zijn, o.a; (ver)bouwen, slopen, of wegen aanleggen, water dempen en graven. Voor werkzaamheden die geen schade veroorzaken aan beschermde soorten, hoeft vooraf niets geregeld te worden. Als het echter onmogelijk is om schade aan beschermde soorten te voorkomen, dan moet vooraf bepaald worden of er een vrijstelling geldt of dat er een ontheffing moet worden aangevraagd. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen.

Wanneer in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting schade ontstaat aan beschermde planten en dieren, is het mogelijk te werken met een goedgekeurde gedragscode die toepasbaar is voor de geplande activiteiten en de aangetroffen soorten. Indien dit niet het

geval is en er schade ontstaat aan beschermde soorten dient een ontheffing te worden aangevraagd. Ontheffingen worden aangevraagd bij de provincie. De voorwaarden verbonden aan een vrijstelling of ontheffing zijn afhankelijk van de mate van bescherming van de planten- en diersoorten die binnen het plangebied voorkomen. Een ontheffing wordt alleen toegekend als de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen.

Het integreren van ecologische maatregelen in het plan kan een ontheffingsaanvraag voorkomen. Hierbij gaat het om het consolideren van het leefgebied van populaties. Deze maatregelen dienen voorafgaande aan de werkzaamheden uitgevoerd te worden om zo de functionaliteit van het plangebied voor de beschermde soort(en) ten allen tijden te behouden. Het gaat daarbij dus om het voorkómen van schade (zie figuur 4). Deze ecologische maatregelen dienen opgesteld te worden door of in samenwerking met een ter zake kundige.

Figuur 4: Stappenplan onderzoek Wet natuurbescherming (Bron: www.regelink.net)

In het kader van de Wet natuurbescherming zijn alle vogels beschermd. Tijdens het broedseizoen zijn de nesten van alle vogels beschermd en mogen niet verontrust worden. Nesten van sommige vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van jaarrond beschermde nesten onderscheidt de Wnb vijf categorieën: nesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (1), nesten van koloniebroeders die jaarlijks dezelfde vaste broedplaats hebben (2), nesten van vogels die niet in kolonie broeden maar wel jaarlijks dezelfde vaste broedplek hebben (3), nesten van vogels die jaarlijks gebruik maken van hetzelfde nest (4) en ten slotte nesten van vogels die geneigd zijn

terug te keren naar de broedplek van het vorige jaar, maar wel flexibel genoeg zijn om zich elders te vestigen indien nodig (5). De nesten van de vogelsoorten van categorie 1 t/m 4 zijn jaarrond beschermd. De nesten van de soorten in categorie (5) zijn jaarrond beschermd als er onvoldoende alternatieven zijn of als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Algemene zorgplicht (artikel 1.11)

Voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende planten- en diersoorten geldt de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor Natura2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten, of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Houtopstanden, hout en houtproducten

Het is verboden om een houtopstand buiten de grenzen van de bebouwde kom geheel of gedeeltelijk te kappen, zonder hier voorafgaande aan de werkzaamheden melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Indien er houtopstand gekapt moet worden geldt er een herplantplicht.

Let wel, hakhoutbeheer geldt als bestendig beheer. Het gaat om kappen ter verwijdering op korte of langere termijn.

Toetsing Wet Natuurbescherming 2017

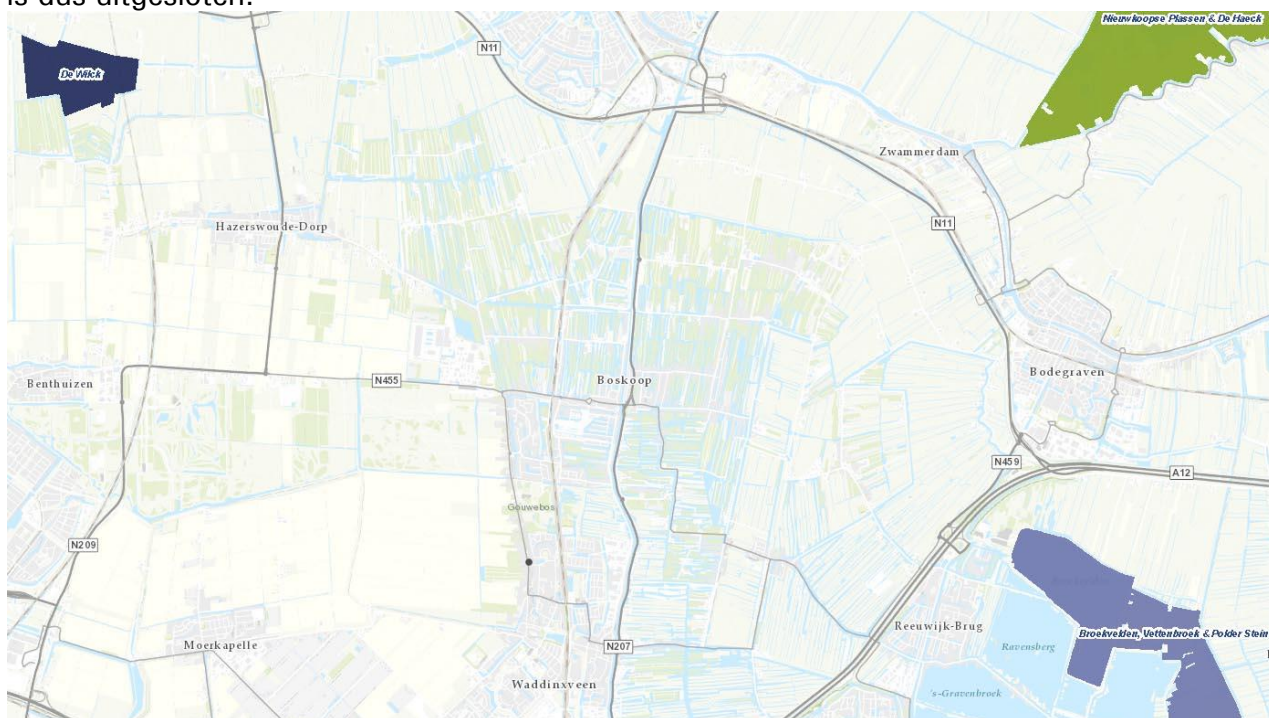
Het plangebied maakt geen onderdeel uit van een Natura2000-gebied of bijzondere provinciale natuurgebied.

De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden, 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein', 'De Wilck' en 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck', bevinden zich op respectievelijk 6,5 km ten oosten, 8,5 km ten noordwesten en 9 km ten noordoosten van het plangebied. De Nieuwkoopse Plassen & De Haeck heeft habitattypen die aangewezen zijn als 'gevoelig voor stikstof'. Vanwege de afstand, meer dan 5 km, van de Natura2000-gebieden tot het plangebied hoeft er in deze ruimtelijke procedure geen rekening gehouden te worden met stikstof.

Doelsoorten van het gebied 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' zijn Kleine zwaan, Smient, Krakeend en Slobeend. Doelsoorten van het Natura2000-gebied 'De Wilck' zijn Kleine zwaan en Smient. Doelsoorten van het gebied 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' zijn Gestreepte waterroofkever, Bittervoorn, Kleine Modderkruiper, Meervleermuis, Noordse woelmuis, Groenknolorchis, Platte schijfhoren, Roerdomp, Woudaapje, Purperreiger, Zwartkopmeeuw, Zwarte stern, Snor, Rietzanger, Grote karekiet, Grote zilverreiger, Kolgans, Smient en Krakeend.

Een deel van deze doelsoorten komt uitsluitend voor binnen het Natura2000-gebied. Andere soorten, zoals Smient, Krakeend, Slobeend, Kleine zwaan en Kolgans foerageren ook in de bredere omgeving van het Natura2000-gebied. Het plangebied ligt binnen de actieradius van deze doelsoorten. Het huidige plangebied is echter niet geschikt voor de doelsoorten. Brede sloten en open grasland ontbreken er. Het plangebied ligt ingeklemd tussen de bebouwde kom van Waddinxveen en een druk bereden weg (Noordeinde, N455) en heeft een grotendeels verhard terrein (zie figuur 5). De cultuurdruk in en rondom het plangebied is

hoog. Schade door de voorgenumen plannen aan de doelsoorten van het Natura2000-gebied is dus uitgesloten.

Figuur 5: Ligging Natura2000-gebieden t.o.v. plangebied (bron: www.pzh.nl)

Een uitgebreide beschrijving van de flora en fauna binnen het plangebied is te vinden in hoofdstuk 4.

Er is geen sprake van het kappen van houtopstanden van meer dan 10 are. De herplantplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming is daarom niet aan de orde.

3.2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland, in de wet benoemd als de (voormalige) Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een netwerk van natuurgebieden in Nederland om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Via dit netwerk kunnen planten en dieren zich verspreiden, waardoor de kans op uitsterven of inteelt verkleind wordt. De NNN bestaat uit:

- Natura 2000 gebieden;
- bestaande natuurgebieden, zoals de Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, die beheerd worden volgen agrarisch natuurbeheer en;
- grote wateren, zoals meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en Waddenzee.

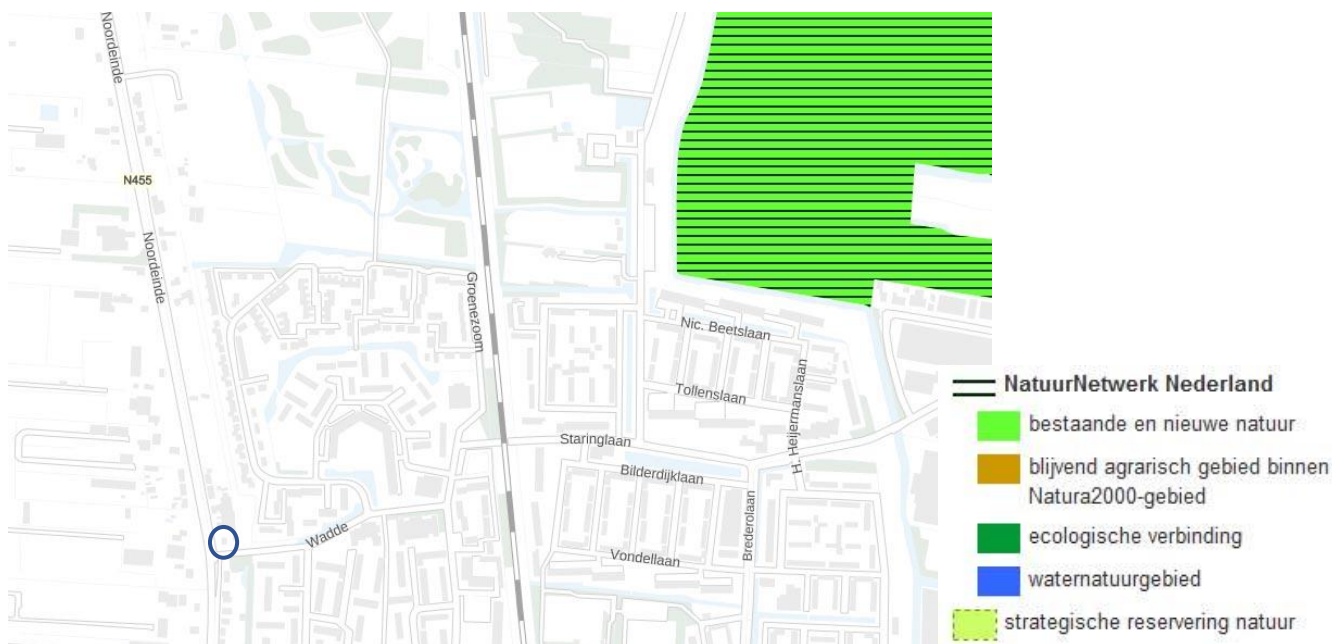
De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan van 1990, en via de planologische kernbeslissing Nota Ruimte van de voormalige Ministeries van VROM, LNV, V&W en EZ (2006) voortgezet in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, opgesteld door het Ministerie van I&M (2012). In 1995 werden de doelsoorten en natuurdoeltypen gedefinieerd, die in 2000 werden doorgevoerd in de provinciale plannen. Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor de uitvoering van de NNN.

De natuur in de NNN is beschermd middels een 'nee, tenzij'-regime. Binnen de NNN zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN niet toegestaan, tenzij er sprake is van een

groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken. Eventuele schade moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd en/of gecompenseerd.

Toetsing Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied maakt geen deel uit van een NNN-gebied (zie figuur 6). Ook zijn er geen bijzondere landschapselementen aanwezig in het plangebied. De ruimtelijke ingrepen die verband houden met de sloop en bouw van de woning(en) zullen vanwege de ligging en afstand van het plangebied t.o.v. het NNN-gebied geen schade veroorzaken.

Figuur 6: Ligging NNN-gebieden t.o.v. het plangebied (blauwe contour) (bron: www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl)

3.2.3 Omgevingsvisie en Omgevingsverordening (1 april 2019) en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland (2013)

Op 1 april 2019 is het Omgevingsbeleid in werking getreden. In het Omgevingsbeleid heeft de Provincie Zuid-Holland verschillende beleidsplannen voor de fysieke leefomgeving samengebracht. De voorheen fungerende Visie ruimte en mobiliteit (VRM) is ook opgenomen in het Omgevingsbeleid. Met dit nieuwe beleid heeft de provincie voorgesorteerd op de Omgevingswet die in 2021 in werking treedt. Het Omgevingsbeleid bestaat uit de Omgevingsvisie en de Omgevingsverordening.

In het nieuwe Omgevingsbeleid zet de provincie in op een betere relatie tussen stad en land. En een betere samenhang tussen de verschillende functies binnen de groene ruimte, zoals landbouw, natuur, recreatie, water en cultuurhistorie. Er moet een samenhangend stelsel komen van de verschillende groene ruimtes en de stad, de zogenoemde groenblauwe structuur. Bescherming van natuurgebieden en het Natuurnetwerk Nederland zijn hiervan belangrijke onderdelen.

Het ontwikkelen van nieuwe plannen kan inbreuk maken op te beschermen waarden in het landschap. In sommige gevallen is het noodzakelijk dat er compensatie plaatsvindt als er specifieke natuur-, recreatie- of landschapswaarden verloren gaan. GS heeft hiervoor in mei

2013 de beleidsregel compensatie natuur, recreatie en landschap Zuid-Holland 2013 vastgesteld. Deze beleidsregel is opgenomen in de Omgevingsverordening.

In deze beleidsregel is voor een aantal gebieden compensatie noodzakelijk bij het verlies van ecologische waarden. Dit zijn;

- het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS);
- de belangrijke weidevogelgebieden;
- de recreatiegebieden om de stad;
- strategische reservering natuur;
- de karakteristieke landschapselementen.

Biotopen voor Rode lijstsoorten zijn niet langer compensatie plichtig.

Toetsing Omgevingsvisie en Omgevingsverordening en Compensatie Natuur, Recreatie en Landschap Zuid-Holland

Bovenstaande elementen zijn niet aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. De dichtstbijzijnde weidevogelgebieden liggen op ruim 2,6km ten oosten van het plangebied. Het Bentwoud (recreatiegebieden om de stad) ligt op 2,7 km ten noordwesten van het plangebied. Vanwege de afstand van het plangebied tot deze gebieden zal er geen schade ontstaan door de geplande werkzaamheden.

*Figuur 7: Ligging belangrijk weidevogelgebied t.o.v. het plangebied (blauwe contour)
(bron: ruimtelijkeplannenzuidholland.nl, kaart 7)*

4 Resultaten onderzoek

4.1 Methode

Voordat begonnen is met het verkennend veldonderzoek, is een korte, grondige bureaustudie uitgevoerd, waarbij diverse internetsites, relevante artikelen en verspreidingskaarten (o.a. RAVON) zijn geraadpleegd, om te bepalen welke (streng) beschermde planten- en diersoorten in het plangebied zouden kunnen voorkomen. De bureaustudie dient ertoe een meer gerichte, effectieve en efficiënte veldinventarisatie te kunnen uitvoeren.

Op maandag 13 juni 2016 hebben gekwalificeerde medewerkers van Watersnip Advies een Flora- en fauna-inventarisatie gedaan in het plangebied. Tijdens deze inventarisatie is tevens een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen. De sloot die aan het plangebied grenst blijft bij de geplande maatregelen ongemoeid. Er is daarom geen sloot- en/of visonderzoek met behulp van een schepnet uitgevoerd. Wel is gekeken naar de geschiktheid van het biotoop.

Op maandag 20 april 2020 is een aanvullend veldbezoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van functioneel leefgebied voor de Huismus.

Figuur 8: Gezicht vanaf het parkeerterrein op de loods en (daarachter) het woonhuis.

4.2 Flora

Tijdens het veldbezoek op 13 juni 2016 is een inventarisatie gedaan van de vegetatie binnen het plangebied. Er zijn hierbij alleen algemene plantensoorten en cultuurgewassen aangetroffen.

Het parkeerterrein aan de oostzijde is (half) verhard met grind en daardoor niet erg geschikt voor kruiden. In de noordwesthoek van het terrein zijn op kleine schaal Koolzaad en Weegbree aangetroffen. Rondom de parkeerplaats staan heggen van Conifeer en Laurier en diverse bomen (o.m. Paardenkastanje, Es, Esdoorn en Acacia).

Voor het woonhuis bevindt zich een grasperk, een perk met diverse cultuurgewassen (Koningsvaren, Vingerhoedskruid, Prunus, Taxus) en een lage cotoneasterhaag. Aan de zuidkant van het plangebied staan een Buxus- en een Coniferenhaag als afscheiding met het buurperceel. In de tuingedeelten B en C aan de zuidzijde van het plangebied staan diverse algemene kruidensoorten (o.m. Braam), en diverse cultuurgewassen, zoals Roos, Buxus en Hortensia. In de kleine moestuin staan diverse gekweekte groentensoorten. Het terrein is aan deze kant grotendeels verhard.

Figuur 9: De moestuin in tuingedeelte C aan de zuidzijde van het plangebied.

Er zijn geen beschermde plantensoorten, zoals muurvarens, aangetroffen binnen het plangebied. Het plangebied is ook niet geschikt voor beschermde plantensoorten, die vaak specifieke eisen aan hun leefomgeving stellen. Beschermde plantensoorten worden daarom niet verwacht binnen het plangebied.

4.3 Fauna

4.3.1 Vogels

Tijdens de inventarisatie zijn verschillende algemene vogelsoorten waargenomen in de omgeving van het plangebied, zoals Merel, Vink, Turkse tortel, Tjiftjaf. Alle vogels zijn beschermd in het kader van de Flora- en faunawet. De nesten van alle vogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en mogen niet verontrust worden.

Nesten van enkele vogelsoorten, zoals Gierzwaluw, Huismus en verschillende uilensoorten, zijn jaarrond beschermd.

Tijdens het veldbezoek op 13 juni werd een aantal gierzwaluwen (overvliegend) waargenomen. De loods en de schuurtjes zijn voorzien van een asbest golfplaatdak. Deze daken zijn ongeschikt voor de Gierzwaluw. Het dak van het woonhuis is weliswaar met pannen gedekt, maar evenmin interessant als broedplek voor de Gierzwaluw. Deze vogelsoort geeft bij het kiezen van een broedplek voorkeur aan een hoge, vooruitstekende dakrand. De dakrand van het woonhuis is tamelijk laag en voldoet daar dus niet aan. Ook is de planlocatie door zijn ligging, tussen de rand van de bebouwde en open grasland, niet erg aantrekkelijk voor de Gierzwaluw. Deze vogel heeft voorkeur voor stedelijk gebied.

Bureaustudie wijst uit dat de Huismus voorkomt in de directe omgeving van het plangebied. Deze soort werd echter niet waargenomen tijdens het veldbezoek op 13 juni. De golfplaatdaken van de loods en de schuurtjes zijn ongeschikt voor de Huismus. De dakpannen van het woonhuis liggen strak aaneengesloten. Alleen aan de onderkant van het dak is eventueel invliegmogelijkheid, onder de onderste dakpannen.

Figuur 10: Dak van het woonhuis en van de loods (zuidzijde).

Om zekerheid te verkrijgen over het in gebruik zijn van het pannendak van het woonhuis bij de Gierzwaluw en Huismus is er een extra veldbezoek gebracht, op dinsdag 12 juli. Tijdens deze beide periodes werd noch de Gierzwaluw noch de Huismus gezien binnen het plangebied. Tevens is het dak onderzocht op de aanwezigheid van nesten. Er zijn geen nesten of sporen van gebruik van het dak door vogels (poepsporen) aangetroffen. Het dak van het woonhuis is niet bij Gierzwaluw en Huismus in gebruik. De aanwezigheid van nesten van deze soorten kan worden uitgesloten.

Op maandag 20 april 2020 heeft aanvullend onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van functioneel leefgebied voor de Huismus, zie bijlage I. Naar aanleiding van dit aanvullend veldbezoek kan geconcludeerd worden dat er niet kan worden uitgesloten dat het aanwezige groen binnen het plangebied deel uit maakt van het leefgebied van de Huismus. Er is echter voldoende alternatief leefgebied aanwezig in de directe omgeving van het plangebied. Hierdoor zal er geen schade ontstaan bij het eventueel verwijderen van groen binnen het plangebied.

De coniferen- en laurierhaag en de aanwezige bomen binnen het plangebied zijn een goed foerageergebied voor de Huismus. Deze vegetatie blijft in de huidige plannen ongemoeid er zal daarom geen verlies van foerageergebied voor deze vogelsoort optreden.

Figuur 11: ruimtes in de loods, beneden (links) en op de verdieping (rechts).

Bureauonderzoek wijst uit dat de Steenuil en Ransuil voorkomen in de directe omgeving van het plangebied. De loods is onderzocht op geschiktheid en aanwezigheid van de Steenuil.

Het middengedeelte van de loods vormt een open doorgang van de straatzijde naar de parkeerplaats. In de nok van het open gedeelte werden enkele broedende tortelduiven waargenomen. Sporen die wijzen op het in gebruik zijn van dit gebouw bij de Steenuil, zoals braakballen of specifieke mestsporen, werden niet aangetroffen. In het gesloten gedeelte van de loods aan de zuidzijde bevindt zich bergruimte en op de zolderverdieping is een ontmoetingsruimte voor jongeren. Ook hier werden nergens sporen van de Steenuil aangetroffen. De ruimtes zijn ook niet geschikt voor deze soort doordat de vertrekken laag en nauwelijks of niet toegankelijk zijn voor uilen en de cultuurdruk er te hoog is (zie figuur 9). De schuurtjes aan de westzijde van het terrein zijn te laag voor steenuilen (zie figuur 10).

De coniferen- en Laurierhagen rond het parkeerterrein zijn vrij jong en de takken zijn tamelijk dun. Daardoor zijn ze minder geschikt voor de Ransuil. Bovendien is de omgeving niet aantrekkelijk voor de Ransuil omdat de cultuurdruk op het parkeerterrein te hoog is. Er rijden regelmatig vrachtauto's het terrein op en af. Om zekerheid te krijgen zijn de coniferen en de laurierhagen toch nog onderzocht op sporen die wijzen op de aanwezigheid van de Ransuil. Deze werden niet aangetroffen. Het gebruik van het plangebied door uilen is uitgesloten.

Figuur 12: de schuurtjes aan de zuidoostzijde van het terrein.

Binnen het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten of geschikte locaties voor jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Deze worden hier daarom niet verwacht.

4.3.2 Vissen

Uit de bureaustudie blijkt dat er geen beschermde vissoorten voorkomen in de directe omgeving van het plangebied.

De sloot is smal en vrij ondiep, bevat veel bagger en is dicht begroeid met Eendenkroos. Ook werd in deze sloot Waterlelie aangetroffen. Een goed ontwikkelde onderwatervegetatie ontbreekt echter in deze sloot. Bij de huidige plannen zijn er geen ingrepen aan de sloot voorzien..

4.3.3 Amfibieën

De verwachting is dat algemeen beschermde soorten, zoals de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen Wnb-andere soorten) voorkomen binnen het plangebied. Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Rugstreeppad (Wnb-hrl / Rode lijst status 'gevoelig') voorkomt in de directe omgeving van het plangebied. Bekend is dat de soort voorkomt aan de zuidkant van Waddinxveen. De actieradius van de Rugstreeppad is vrij groot.

De sloot aan de oostzijde van het plangebied is niet geschikt als voortplantingsgebied voor de Rugstreeppad. De sloot is te diep en de waterkwaliteit is onvoldoende. De Rugstreeppad maakt voor de voortplanting gebruik van ondiepe poelen waarin het water snel opwarmt. Dergelijke poelen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en zullen er ook niet snel ontstaan doordat het terrein grotendeels verhard is. Toch dient erop toegezien te worden dat er tijdens de werkzaamheden geen poelen en plassen ontstaan op het perceel. Dit geldt met name voor de periode voorafgaande en tijdens het voortplantings-seizoen (half april tot en met juli), omdat de Rugstreeppad dan eieren af zou kunnen zetten in deze plassen.

De Rugstreeppad kan zich ter overwintering ingraven in braakliggende grond/zand. Om te voorkomen dat de Rugstreeppad zich in het gebied vestigt en zich gaat ingraven eind oktober/november dient voorkomen te worden dat er rond die tijd braakliggende hopen grond/zand op het terrein liggen (zie ook hoofdstuk 5: Conclusies).

Er zijn geen streng beschermde amfibieën aangetroffen binnen het plangebied en deze worden ook niet verwacht gezien de biotoopeisen van deze soorten.

Figuur 13: de sloot aan de oostkant van het plangebied.

4.3.4 Zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat de algemeen beschermde zoogdieren, Haas, Konijn en Mol (alleen Wnb-andere soorten) voor kunnen komen in de directe omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek op 13 juni werden deze soorten niet aangetroffen. Het plangebied zelf is ook niet erg aantrekkelijk voor deze soorten doordat het terrein grotendeels verhard is.

Er zijn ook geen streng beschermde zoogdiersoorten waargenomen binnen het plangebied en deze worden evenmin verwacht, vanwege gebrek aan geschikt leefgebied voor deze soorten op deze locatie.

4.3.5 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld in deze rapportage. Alle vleermuizen die voorkomen in Nederland zijn strikt beschermd (allen Wnb-hrl).

Uit de bureaustudie blijkt dat er enkele streng beschermde vleermuissoorten voorkomen in de omgeving van het plangebied, zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Meervleermuis en in de ruimere omgeving ook de Watervleermuis.

Tijdens het veldbezoek op 13 juni 2016 is een indicierend vooronderzoek uitgevoerd met betrekking tot vleermuizen. Hierbij is middels de checklist van het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur geïnventariseerd welke functies het plangebied ten aanzien van vleermuizen zou kunnen vervullen.

Aan de oostzijde van het plangebied loopt een lange groene zone van bomen en heesters, die uitloopt in het Gouwebos, ten noorden van Waddinxveen. Voor vleermuizen vormt deze zone een geschikt foerageergebied. De hagen aan de oostzijde van het plangebied maken deel uit van deze groene zone. Deze hagen blijven bij de vigerende plannen ongemoeid. Tijdens de schemering en de nachtelijke uren dient rekening gehouden te worden met foeragerende vleermuizen en dient lichtverstoring in de buurt van deze hagen voorkomen te worden. Als verblijfplaats voor vleermuizen zijn de nog vrij jonge hagen niet geschikt, doordat de stammen dun zijn en holtes erin ontbreken.

De loods heeft een dakbedekking van asbestgolfplaat. Bij de ruimtes op de verdieping is met folie een isolatielaag aangebracht (zie figuur 12). Deze isolatielaag kiert en hangt op meerdere plaatsen los. De ruimte tussen het dak van de loods en de isolatielaag is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook andere, voor vleermuissoorten eventueel geschikte ruimtes, werden in de loods niet aangetroffen. De loods is niet geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 14: dakisolatie op de verdieping van de loods.

De rij aaneengesloten schuren aan de zuidoostzijde van het plangebied is voor vleermuizen te laag om in te vliegen (zie figuur 10 en 13). Er bevinden zich wel enkele kieren en gaten in de voorwand van de schuren. Deze zijn echter bedekt door spinrag, wat erop wijst dat de openingen inderdaad niet gebruikt worden als invliegopening. Ook werden nergens mestsporen van vleermuizen aangetroffen. Deze schuren zijn zeker niet in gebruik bij vleermuizen.

De muren van het woonhuis beschikken niet over een spouw. Kieren en gaten ontbreken. Het pannendak en de omlijsting van de dakkapellen vertonen evenmin gaten of kieren. Het woonhuis is ongeschikt als winterverblijf voor vleermuizen, omdat ruimtes met een bestendig microklimaat, zoals ruimtes in een spouw, er ontbreken.

Figuur 15: de rij lage schuren aan de zuidoostzijde van het plangebied.

De dakpannen liggen strak aaneengesloten. Aan de onderzijde van de pannen bevinden zich wel toegankelijke holtes, maar ook hier ontbreekt een bestendig microklimaat. Voor vleermuizen zijn deze ruimtes niet aantrekkelijk.

Tijdens het extra avondbezoek op woensdag 12 juli, van 21.30 – 23.00 uur, is speciaal gelet op de eventuele aanwezigheid van vleermuizen. Er werden in het geheel geen vleermuizen rond de woning waargenomen. Het woonhuis is niet in gebruik als zomerverblijf van vleermuizen. Er kan niet voor de volle 100% uitgesloten worden dat solitaire mannetjes zéér incidenteel tijdens de paartijd gebruik maken van ruimtes onder de dakpannen of achter daklijsten. Hoewel dit uiterst onwaarschijnlijk is kan het zekere voor het onzekere genomen te worden. En voordat de woning gesloopt wordt kan vervangende ruimte gerealiseerd te worden in de vorm van twee vleermuiskasten. Daarmee worden de toch al zéér kleine risico's zoveel als redelijkerwijs mogelijk is uitgesloten. Deze kasten worden opgehangen aan te handhaven bebouwing in de directe omgeving, bijvoorbeeld aan de muur van het pand aan de noordzijde.

4.3.6 Reptielen

Uit de bureaustudie blijkt dat de beschermde Ringslang (Wnb-andere soorten, Rode lijst status 'kwetsbaar') voor komt in wijde omgeving van het plangebied. In de directe omgeving van het plangebied komt de Ringslang niet voor. Binnen het plangebied is ook geen geschikt biotoop aanwezig voor de Ringslang aangezien brede, diepe watergangen en vegetatierijke oevers er ontbreken. De Ringslang wordt dan ook niet verwacht binnen het plangebied.

4.3.7 Overige soorten

Er zijn binnen het plangebied geen beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelden aangetroffen. Er zijn binnen het plangebied echter ook geen geschikte biotopen aangetroffen voor beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten.

Op basis van de biotoopkenmerken worden binnen het plangebied ook geen andere beschermde insecten, vlinders of andere ongewervelde soorten verwacht.

5 Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk volgt een opsomming van de conclusies en aanbevelingen. Daarnaast wordt er aangegeven of er bij het realiseren van de nieuwbouwplannen schade verwacht wordt aan de beschermde soorten binnen het plangebied.

5.1 Conclusies en aanbevelingen

- Het plangebied heeft geen directe relatie met beschermde gebieden (Natura2000, NNN-gebieden of ecologische verbindingzones). Het plangebied is niet geschikt als foerageergebied voor de doelsoorten van de nabij gelegen Natura2000-gebieden. Schade aan Natura2000-doelsoorten is derhalve niet aan de orde. Vanwege de afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde stikstofgevoelige Natura2000-gebied heeft er in de procedure geen rekening gehouden te worden met stikstof.
- Voor de algemeen beschermde soorten (Groene kikker, Bruine kikker, Gewone pad, Kleine watersalamander, Haas, Konijn en Mol) geldt in geval van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting een vrijstelling van de Wet Natuurbescherming. Er hoeft voor deze soorten geen ontheffing aangevraagd te worden. Wel dient voor deze soorten de algemene zorgplicht in acht genomen te worden.
- Indien bomen en struiken verwijderd worden, dient dit bij voorkeur buiten het broedseizoen van vogels te gebeuren, zodat overtreding van de Wet Natuurbescherming wordt voorkomen. Het broedseizoen loopt globaal van 15 maart tot 15 juli. De FF-wet hanteert echter geen standaard periode voor het broedseizoen; van belang is of een nest bewoond is. Indien een bewoond nest wordt aangetroffen, mogen er geen werkzaamheden uitgevoerd worden die het nest verstoren.
Voor aanvang van werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient een terzake kundige een inspectie uit te voeren ten aanzien van eventuele broedende vogels.
- Vogelnesten die jaarrond beschermd worden door de Wet Natuurbescherming, zoals van de Gierzwaluw, Huismus en uilensoorten, zijn niet aangetroffen binnen het plangebied.
Het dak van het woonhuis is op zich geschikt voor de Huismus, maar deze soort maakt er momenteel geen gebruik van. De aanwezige vegetatie die geschikt is als foerageergebied voor de Huismus blijft ongemoeid. Voor de Gierzwaluw is het gebied niet aantrekkelijk. Deze soort maakt ook geen gebruik van het plangebied.
- De beschermde Rugstreeppad (Wnb-hrl / Rode lijst status 'gevoelig') komt voor in de omgeving van het plangebied. Binnen het plangebied is momenteel geen geschikt voortplantingsbiotoop aanwezig voor de Rugstreeppad.
Indien er voor de nieuwbouw zand of grond gestort wordt dat lang onbewerkt blijft liggen, kan het plangebied geschikt worden als voortplantingsgebied voor de Rugstreeppad of (op grotere schaal) geschikt worden als overwinteringsgebied. Om vestiging van de Rugstreeppad in het voorjaar te voorkomen, moet vlak voor en tijdens het voortplantingsseizoen (globaal van half april t/m augustus) voorkomen worden dat ondiepe poelen en plassen ontstaan waarin deze paddensoort z'n eieren kan leggen. Daarnaast moet voorkomen worden dat er aan het begin van het overwinteringsseizoen (globaal van half oktober t/m maart) zand en/of grond onbewerkt ligt waarin de Rugstreeppad zich ter overwintering kan ingraven.

- Uit de bureaustudie blijkt dat verschillende beschermde vleermuissoorten voorkomen in de ruimere omgeving van het plangebied, zoals de Gewone dwergvleermuis, Laatzvlieger, Meervleermuis en Watervleermuis (allen Wnb-hrl).

De binnen het plangebied aanwezige loods en schuren zijn ongeschikt voor vleermuizen (zie hoofdstuk 4.2.5). Het woonhuis is niet aantrekkelijk voor vleermuizen doordat een spouw en kieren en gaten in muren of daklijsten ontbreken.

Als zomer- of winterverblijf is het gebouw ongeschikt doordat er geen verblijfplaatsen met een stabiel microklimaat aanwezig is. Niet geheel uitgesloten kan worden dat in de paartijd incidenteel baltsende mannetjes gebruik maken van het dak van het woonhuis. Daarom dient voor aanvang van de werkzaamheden voor vervangende verblijfplaatsen gezorgd te worden in de vorm van twee vleermuiskasten, die in de directe omgeving (bijvoorbeeld op het aangrenzende gebouw aan de noordzijde) opgehangen worden. De kasten dienen voldoende hoog opgehangen te worden (minstens 3 m), en de invliegroute mag niet belemmerd worden door boomtakken etc. De hagen aan de oostzijde van het plangebied hebben waarschijnlijk een functie als foerageergebied voor vleermuissoorten. Als verblijfplaats zijn de bomen en hagen niet geschikt doordat ze tamelijk jong en vitaal zijn en dunne stammen hebben zonder holtes of kieren.

De hoog opgaande vegetatie aan de noord- en oostkant van het plangebied (coniferen- /laurierhagen en boompartijen) wordt mogelijk door vleermuissoorten gebruikt als foerageergebied. Deze boompartijen blijven in de vigerende plannen gehandhaafd. Met het oog op foeragerende vleermuizen dient tijdens de schemering en de nachtelijke uren licht in de buurt van deze hagen voorkomen worden. Ook dient er bij eventuele buitenverlichting aan de nieuwbouw voor gezorgd te worden dat er geen lichtbronnen in de richting van deze vegetatie schijnen.
- Er komen geen beschermde vissen voor in directe omgeving van het plangebied. Bij de vigerende plannen blijft de sloot ongemoeid. Bij de huidige plannen is schade aan de sloot en/of streng beschermde vissoorten uitgesloten.
- Uit de bureaustudie blijkt dat de streng beschermde Ringslang (Wnb-andere soorten, Rode lijst status 'kwetsbaar') voor komt in ruime omgeving van het plangebied. Het plangebied is echter ongeschikt voor de Ringslang. De aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten.

5.2 Algemene Zorgplicht

Voor planten- en diersoorten geldt in het kader van de Wet Natuurbescherming de algemene zorgplicht. Deze bepaalt dat een ieder die weet dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, deze handelingen achterwege dient te laten of verplicht is om maatregelen te nemen (voor zover redelijkerwijs kan worden gevraagd) die deze negatieve gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken. De zorgplicht kan gezien worden als algemene fatsoenseis die voor iedereen geldt.

Advies is om in de nieuwe situatie vogelvides onder de dakrand van de nieuwe woning aan te brengen, ca. 3 m. vide per woning. Hiermee wordt het plangebied aantrekkelijker voor de Huismus, om er te broeden. Daarnaast wordt geadviseerd om in de nieuwe woningen gelegenheid te maken voor vleermuisverblijven. Dit kan door het open laten van enkele stootvoegen, zodat ze in de spouw kunnen of het inbouwen van een speciale vleermuiskast.

6 Bronnen

Geraadpleegde literatuur

1. Uitgeverij 12 Provinciën, *Topografische Atlas Zuid-Holland 1:25.000*, Landsmeer 2012
2. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, *Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*, dec 2015
3. Ecologica, *Wet natuurbescherming, samenvatting wijzigingen natuurwetgeving*, 5 november 2018
4. Ministerie van Landbouw, natuurbeheer en voedselkwaliteit, *Rode Lijsten*, Den Haag, 2004
5. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2017. *Vleermuisprotocol 2017*, maart 2017
6. Provincie Zuid-Holland, *Omgevingsvisie, Omgevingsbeleid Zuid-Holland*, gewijzigd ontwerp, 22 januari 2019
7. Provincie Zuid-Holland, *Omgevingsverordening Zuid-Holland*, 22 februari 2019
8. Provincie Zuid-Holland, *Visie Ruimte en Mobiliteit*, geconsolideerd, in werking per 19 januari 2018 tot 1 april 2019
9. Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid, *Stroomschema beoordeling WABO-aanvragen bouw voor nieuwe initiatieven met stikstofdepositie*, versie 4.0 11 februari 2020

Geraadpleegde internetsites:

10. www.rijksoverheid.nl
11. www.bij12.nl
12. www.rvo.nl
13. www.regelink.net
14. www.ravon.nl
15. www.vleermuis.net
16. www.zuid-holland.nl
17. www.zoogdiervereniging.nl
18. www.ruimtelijkeplannenzuidholland.nl/omgevingsbeleid/
19. www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html
20. www.waarneming.nl

Bijlage I: Veldverslag Noordeinde 65 Waddinxveen

Datum en tijd: 20 april 2020, 13.00-14.00 uur

Tijdens het veldbezoek is met name gekeken naar mogelijk functioneel leefgebied en foerageergebied voor de Huismus.

Flora

In de voortuin bij de woning op nr. 65 groeien verschillende soorten hagen, waaronder: Cotoneaster, Hulst en Liguster. Ook groeit er een Laurierhaag. Verder bestaat de tuin vooral uit een gazon. De tuin naast de woning (zuidzijde plangebied) is ongelijkvloers en is niet recent onderhouden. In de tuin groeit Paarse sering, Wijnbes, Zwarte Els, Zevenblad, Camelea en Sidonia. De tuin wordt begrensd door een haag van Conifeer en Haagbeuk.

Fauna

Er werden verschillende algemene vogelsoorten waargenomen die over het plangebied vlogen, waaronder Ekster en Groenling. Het geluid van de Koolmees werd gehoord. Er werden gedurende het veldbezoek geen huismussen waargenomen, ook is het karakteristieke gekwetter niet waargenomen in de omgeving. Achter de woning en tussen de straat Wadde en het plangebied bevindt zich een groenstrook met verschillende soorten hoge bomen en struiken. Deze groenstrook zal in de nieuwe situatie blijven bestaan en de functie als mogelijk foerageergebied voor de Huismus behouden.

Er zijn geen nesten van de Huismus aangetroffen binnen het plangebied. Het is niet uit te sluiten dat de begroeiing in het plangebied behoort tot het foerageergebied voor de Huismus. Er is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig rondom het plangebied, zoals aan de overzijde van de Noordeinde 50 waar een lange, goed onderhouden haag groeit met hierin onder meer Hulst, Meidoorn, Sering en Haagbeuk.

Conclusies

Er is voldoende alternatief leefgebied voor de Huismus aanwezig rond Noordeinde 65. Hierdoor zal er geen schade ontstaan, want ook bij sloop en tuinrenovatie blijft dit voldoende aanwezig. Er is geen enkele Huismus aangetroffen.

Figuur 1: Woning nr. 65 en voortuin

Figuur 2: Groenstrook Wadde

Figuur 3: Haag overzijde Noordeinde, nr. 50

Watersnip Advies

Advies voor ecologie, landschap, water en recreatie
Watersnip v.o.f.

's-Gravenbroekseweg 154

2811 GK Reeuwijk

KvK 76653862

+31 (0)182-395460

www.watersnipadvies.info

advies@watersnip.info

